

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.01.2008, sp. zn. 3 Tdo 52/2008, ECLI:CZ:NS:2008:3.TDO.52.2008.1

Číslo: 52/2008

Právní věta:

Neoprávněné vypěstování rostliny konopí setého (*Cannabis sativa*) nelze považovat za výrobu předmětu určeného k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky ve smyslu § 188 odst. 1 tr. zák., neboť konopí seté je již samo o sobě omamnou látkou ve smyslu § 195 odst. 1 tr. zák. (podle přílohy č. 3 k zákonu č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů, a seznamu IV podle Jednotné úmluvy o omamných látkách publikované jako vyhláška č. 47/1965 Sb., ve znění sdělení č. 458/1991 Sb.), a proto současně nemůže být předmětem určeným k výrobě takové látky.

Sklizení a další nakládání s touto rostlinou pak může naplňovat zákonné znaky skutkové podstaty trestných činů nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1 tr. zák., anebo § 187a odst. 1 tr. zák., resp. být některým jejich vývojovým stadiem (viz rozhodnutí pod č. 18/2007 Sb. rozh. tr.).

Jestliže rostlina konopí setého byla pěstována a dále zpracovávána výlučně pro potřeby alternativní léčby, pak s ohledem i na ostatní okolnosti mající vliv na konkrétní společenskou nebezpečnost činu (srov. např. rozhodnutí č. 33/1962, č. 13/1973-II. Sb. rozh. tr.) lze učinit závěr, že není naplněn materiální znak takového činu (§ 3 odst. 2, 4 tr. zák.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.01.2008

Spisová značka: 3 Tdo 52/2008

Číslo rozhodnutí: 52

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Materiální podmínka trestného činu, Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů

Předpisy: § 188 odst. 1 tr. zák.

§ 3 odst. 2 tr. zák.

§ 3 odst. 4 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání, které podala obviněná M. B., zrušil usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15. 8. 2007, sp. zn. 9 To 334/2007, a současně krajskému soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Nymburce ze dne 4. 4. 2007, sp. zn. 2 T 91/2006, byla obviněná M. B. uznána vinnou trestným činem nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 188 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., kterých se měla dopustit skutky spočívající v tom, že

1. v obci P. na přilehlém pozemku rodinného domu č. 22 od května 2003 do 20. 9. 2005 postupně neoprávněně úmyslně pěstovala rostliny s morfologickými znaky konopí setého, které nejméně v jednom případě poskytla V. L., přičemž dne 20. 9. 2005 bylo u ní zajištěno celkem 58 ks vzrostlých zelených rostlin různé délky, z nichž bylo získáno 11,93 kg toxikomanicky využitelného podílu s přítomností kanabinoidů s obsahem látky delta 9-THC v množství 203 g, ačkoliv konopí je uvedeno v příloze č. 3 zákona č. 167/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jako omamná látka zařazená do seznamu IV podle Jednotné úmluvy o omamných látkách (publikované pod č. 47/1965 Sb., ve znění sdělení pod č. 458/1991 Sb.) a látka delta 9-THC je uvedena v příloze č. 5 zákona č. 167/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jako psychotropní látka zařazená do seznamu II podle Úmluvy o psychotropních látkách (publikované pod č. 62/1989 Sb.),

2. v obci P. na přilehlém pozemku rodinného domu č. 22 v přesně nezjištěném období od července 2006 až do 31. 7. 2006 postupně neoprávněně úmyslně pěstovala rostliny s morfologickými znaky konopí setého, přičemž dne 31. 7. 2006 bylo na místě zajištěno celkem 12 ks vzrostlých rostlin o délce 72 až 180 cm a jejich usušením získáno 393,82 gramů toxikomanicky využitelného podílu s obsahem látky delta 9-THC v množství 1,9691 g, ačkoliv konopí je uvedeno v příloze č. 3 zákona č. 167/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jako omamná látka zařazená do seznamu IV podle Jednotné úmluvy o omamných látkách (publikované pod č. 47/1965 Sb., ve znění sdělení pod č. 458/1991 Sb.) a látka delta 9-THC je uvedena v příloze č. 5 zákona č. 167/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jako psychotropní látka zařazená do seznamu II podle Úmluvy o psychotropních látkách (publikované pod č. 62/1989 Sb.).

O odvolání obviněné M. B. proti citovanému rozsudku rozhodl stupni Krajský soud v Praze usnesením ze dne 15. 8. 2007, sp. zn. 9 To 334/2007, tak, že ho podle § 256 tr. ř. zamítl.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podala obviněná M. B. prostřednictvím svého obhájce dovolání, v němž uplatnila dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. Podle názoru obviněné je nepřesvědčivá a nedostatečná argumentace obsažená v odůvodnění napadeného rozhodnutí odvolacího soudu. Bylo prokázáno, že dovolatelka pěstovala konopí jen pro svou potřebu, a to pro léčebné účely (a k tomu používala masti a odvary), a pokud část pěstovaného konopí poskytla V. L., učinila tak ze stejných důvodů. Obviněná je tedy přesvědčena, že sobě nevyrobila ani jinému neopatřila předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, a za nepřijatelné považuje i úvahy soudů nižších stupňů, podle nichž již pouhé pěstování konopí setého je trestné. Jak dále obviněná zdůraznila, pouhé pěstování konopí není výrobou látky způsobitelné ke spotřebě (marihuana) ani k získání psychotropní látky THC (tetrahydrokanabinol), přičemž rostliny, které pěstovala, neměly takový účel, ale byly určeny pouze k výrobě masti a odvaru pro její vlastní léčbu. V tomto směru obviněná odkázala na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2006, sp. zn. [3 Tdo 687/2006](#), a vytkla i nedostatečné zjištění množství látky delta 9-THC z hlediska jeho většího rozsahu. Podle obviněné nelze její jednání hodnotit jako výrobu předmětu určeného k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky ani jako nedovolenou výrobu přípravku obsahujícího

omamnou a psychotropní látku, natož aby takové skutky spáchala ve větším rozsahu. Obviněná nepovažuje za prokázané, že by připravené masti nebo odvary vůbec obsahovaly takové látky, přičemž ve skutku podle jejího názoru chybí i potřebný prvek zavinění obviněné a současně není naplněn ani materiální znak trestného činu, kterým byla shledána vinnou, protože její počínání vedlo výlučně k léčbě jejích zdravotních potíží. Proto obviněná navrhl, aby Nejvyšší soud z podnětu podaného dovolání zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Praze a aby tomuto přikázal věc k novému projednání a rozhodnutí.

K podanému dovolání obviněné M. B. se vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství, která považuje námitky týkající se nesprávného právního posouzení skutku za důvodné. Podle názoru státní zástupkyně je samotná rostlina konopí setého (*Cannabis sativa*) omamnou látkou, a proto její vypěstování nemůže být opatřením předmětu určeného k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky ve smyslu § 188 odst. 1 tr. zák. Státní zástupkyně zde poukázala na závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2006, sp. zn. [3 Tdo 687/2006](#), takže jednání obviněné popsané ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně pod bodem 1. by mohlo být v krajním případě posouzeno jako trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1 tr. zák., protože obviněná jednou poskytla V. L. vzrostlou rostlinu konopí setého, a jednání obviněné popsané pod bodem 2. ve výroku o vině téhož rozsudku by mohlo být právně kvalifikováno jako trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a odst. 1 tr. zák., protože obviněná bez povolení přechovávala omamnou látku. Podle státní zástupkyně však v posuzované věci nebyl naplněn materiální znak těchto trestných činů, neboť konopí seté obsahuje rovněž látky, které mohou být medicínsky využívány a také se tak již děje, přičemž byl prokázán jejich pozitivní vliv při léčení určitých chorob. Jak dále státní zástupkyně připomněla, obviněná pěstovala konopí na svém pozemku, ale pouze jedinou vzrostlou rostlinu darovala své známé k léčbě jejího kožního onemocnění, přičemž obviněná užívala rostlinu konopí výhradně pro vlastní léčbu chodidel a informovala o takové léčbě svého ošetřujícího lékaře s tím, že jí tato léčba přinášela úlevu, a to i při léčbě žaludečního vředu odvarem. Přitom nijak nebylo vyvráceno ani tvrzení obviněné, že pokud by jí rostliny nepomáhaly, nikdy by je nepěstovala. Podle názoru státní zástupkyně bylo sice jednání obviněné v rozporu se zákonem, ale není na místě je kriminalizovat. Proto navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil jak napadené usnesení Krajského soudu v Praze, tak i předcházející rozsudek Okresního soudu v Nymburce, a aby tomuto soudu přikázal věc k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud dospěl k názoru, že dovolání obviněné M. B. je důvodné.

Obviněná měla spáchat trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 188 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. v té podobě, že „vyrobila sobě a jinému opatřila předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky a spáchala takový čin ve větším rozsahu“. Přitom pod pojmem „výroba“ se rozumí průmyslová, ale i řemeslná výroba, stejně jako jakékoli jiné zhotovení nebo vytvoření omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího takovou látku, prekursoru nebo jedu, a to neoprávněným subjektem. Jde o jakýkoliv proces, kromě produkce (pěstování či vypěstování určitých rostlin), jež umožňuje získání některé z uvedených látek, a v praxi jde především o chemickou výrobu takových látek ze základních chemikálií, léčiv nebo přírodních surovin. Pouhé vypěstování rostlin sloužících k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky či jedu je opatřením předmětu k takové výrobě ve smyslu § 188 odst. 1 tr. zák., pokud ovšem již samotná vypěstovaná rostlina není omamnou nebo psychotropní látkou. V takovém případě by její vypěstování bylo třeba považovat za opatření omamné nebo psychotropní látky podle § 187 odst. 1 tr. zák. a její držení za přechovávání podle § 187 odst. 1 tr. zák. nebo § 187a odst. 1 tr. zák. (může jít např. o pěstování máku, konopí, koky apod.). Rostlina konopí setého (*Cannabis sativa*) je ovšem sama o sobě omamnou látkou zařazenou v příloze č. 3 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů. Proto také vypěstování této rostliny nemůže být

opatřením předmětu určeného k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky ve smyslu § 188 odst. 1 tr. zák., když samotná vypěstovaná rostlina je již omamnou látkou.

Přitom samotné pěstování rostliny konopí, které zvláštní zákon považuje za omamnou látku ve smyslu § 195 odst. 1 tr. zák., nelze ztotožňovat s pojmem výroby omamné látky podle § 188 tr. zák. Tak by tomu mohlo být jedině v případech, pokud by rostlina byla sklizena a následně došlo k jejímu neoprávněnému zpracování (úpravě) do stavu způsobitelného ke spotřebě (v podobě marihuany) nebo k získání psychotropní látky (v podobě tetrahydrokanabinolu - THC). I podle dosavadní judikatury (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2003, sp. zn. [5 Tdo 1238/2003](#), a rozhodnutí pod č. [18/2007](#) Sb. rozh. tr.) se za výrobu považuje jakékoliv zhotovení nebo vytvoření omamné nebo psychotropní látky nebo jedu (kromě pěstování určitých rostlin), a to bez ohledu na chemický či technologický postup a bez omezení jen na určité způsoby, jimiž je taková látka získána. Proto Nejvyšší soud se shoduje s názorem, podle něhož za výrobu omamné nebo psychotropní látky nelze považovat pěstování určitých rostlin, i v nyní posuzované věci. Jde o názor, který lze opřít též o odkaz na Jednotnou úmluvu o omamných látkách z roku 1961 platnou i v České republice (viz vyhláška č. 47/1965 Sb., o Jednotné úmluvě o omamných látkách). Podle čl. 1 odst. 1 písm. i) této úmluvy se výrazem „pěstování“ označuje pěstování opiového máku, keře koka a rostliny konopí. V ustanoveních čl. 1 odst. 1 písm. n), t) téže úmluvy se dále rozlišuje mezi výrazy „výroba“ a „produkce“, přičemž výraz „výroba“ označuje všechny procesy kromě produkce, jež umožňují získání omamných látek, a zahrnuje rovněž čištění a přeměnu těchto látek v jiné drogy. „Produkce“ pak znamená proces, který spočívá v získávání opia, listů koka, konopí a konopné pryskyřice z rostlin, které obsahují tyto plody.

Jestliže se uvedené závěry aplikují i na posuzovaný případ obviněné M. B., Nejvyšší soud přisvědčil jejímu názoru, podle něhož pěstování rostliny konopí setého není samo o sobě výrobou omamné látky podle § 188 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. a skutek popsany ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně neodpovídá této právní kvalifikaci. Přitom soudy nižších stupňů ani neuvedly, jaká konkrétní činnost nad rámec pěstování konopí byla vlastně prokázána, aby bylo nepochybné, že skutečně došlo k naplnění zejména znaku „vyrobí ... předmět určený k výrobě ...“.

Jak je z uvedeného patrné, napadené usnesení odvolacího soudu i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně trpí hmotněprávní vadou předpokládanou v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť obě tato rozhodnutí spočívají na nesprávném právním posouzení skutku, jak obviněná M. B. oprávněně namítá. Nedostatky obsažené v rozsudku soudu prvního stupně měl odstranit odvolací soud, který ovšem podané odvolání obviněné zamítl jako nedůvodné. Tato vada potom odpovídá i dalšímu uplatněnému důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř.

Pokud jde o materiální stránku trestného činu, jehož spácháním byla obviněná M. B. uznána vinnou, ani v tomto směru oba soudy nižších stupňů dostatečně nezohlednily ustanovení § 3 odst. 2, 4 tr. zák. při zvažování stupně společenské nebezpečnosti posuzovaného činu. Obviněná totiž užívala konopí seté výlučně pro vlastní léčbu dlouhotrvajícího onemocnění chodidel, když předchozí standardní léčba byla neúčinná, a o léčbě za použití konopí informovala i svého ošetřujícího lékaře, přičemž tato léčba jí přinášela úlevu, stejně jako léčba odvarem z konopí, kterou užívala na rozsáhlý žaludeční vřed. Nebylo přitom vyvráceno ani tvrzení obviněné, že pokud by jí taková léčba nepomáhala, rostliny konopí by ani nepěstovala. Přitom pouze v jednom případě darovala ze stejných důvodů jedinou vzrostlou rostlinu konopí své známé, a to pro její léčbu kožního onemocnění. V uvedeném směru je tedy nepochybné, že obviněná nepěstovala konopí pro následnou výrobu marihuany nebo extrahování látky THC pro její další využití jako drogy, ale vypěstované rostliny užívala sama ve snaze si ulevit od již popsanych onemocnění, když nelze přehlédnout ani účinky konopí z hlediska jeho medicínského využití. Případné úvahy o spolupráci obviněné se synem, který měl prodávat marihuanu či umožnit užívání pěstovaných rostlin dalším osobám, pak nemají oporu v učiněných skutkových zjištěních. S poukazem na uvedené okolnosti dospěl Nejvyšší soud k závěru, že přes případné naplnění formálních znaků některého ze shora zmíněných trestných činů by nebyla

současně naplněna jejich materiální stránka, a tedy nebyl by dán zákonem požadovaný stupeň jejich společenské nebezpečnosti, a není tudíž namístě kriminalizovat takové jednání.

S ohledem na uvedené a zjištěné vady proto Nejvyšší soud z podnětu podaného dovolání obviněné M. B. zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Praze včetně dalších obsahově navazujících rozhodnutí, která tím pozbyla podkladu. Poté Nejvyšší soud vrátil věc odvolacímu soudu, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.